

หลักสูตรอบรมการเรียนรู้ประสบการณ์

การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ

โครงการร้อยใจรักษ์

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 77

วันที่ 14-15 ตุลาคม 2563 ผู้เข้าร่วมอบรม 65 คน
จากเทศบาลตำบลแม่ริม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ ฯ

ได้กล่าวถึง ความเป็นมาของโครงการร้อยใจรักซ์ โดยเริ่มจากมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ เข้ามาดำเนินการในหมู่บ้านห้วยส้าน และหมู่บ้านช้างเคียง ที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้นำแนวทางการพัฒนาทาง เลือกใช้สร้างโอกาส ในการปรับเปลี่ยนชีวิตจากการ เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาเป็นอาชีพที่สุจริต

สำหรับหลักสูตรการอบรมนี้รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อยใจรักซ์ โดยมีนโยบาย ที่สำคัญ คือการขยายผลโครงการ ฯ ไปสู่พื้นที่อำเภอชายแดนใน 4 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่จังหวัดเชียงราย จังหวัด แม่ฮ่องสอน และจังหวัดพะเยา รวมทั้งสิ้น 19 อำเภอ โดยมีมูลนิธิปิดทองหลังพระ ฯ ดำเนินการในการจัดฝึกอบรม

ทั้งนี้สิ่งที่คาดหวังในการอบรมนี้ คือ การมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนจากทุกคน และการนำประสบการณ์ การเรียนรู้แนวทางพระราชดำริหลักการทรงงาน และศาสตร์พระราชา **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** ไปปรับใช้ใน พื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสมกับชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ปัญหาของชุมชน โดยชุมชนเป็นแกน หลักในการดำเนินงาน และองค์กรปกครองท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณ

หลักการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

นายยุทธชัย ต่ำห่อ เจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ บรรยายโดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ คือ

- 1. การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง** โดยดูทั้งในเรื่อง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้โอกาสและทางเลือกที่ดี ให้ ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่กับชุมชนได้

- 2. การพัฒนาตามลำดับขั้น** ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ขั้นอยู่รอด ดูจากการมีข้าวกินตลอดปี สามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานและ ไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือ มีรายได้มั่นคงสามารถเพิ่ม

ผลผลิตได้ และขั้นยั่งยืน คือ การมีเงินออม มีการรวมกลุ่มและพึ่งพาตนเองได้

- 3. การพัฒนาเชิงพื้นที่** คือ การพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติ ตลอดทั้งกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โครงการร้อยใจรักซ์มีการสำรวจข้อมูลจริงร่วมกับหน่วยงานต่างๆ การคืนข้อมูล เพื่อให้ชาวบ้านรู้สาเหตุของ ปัญหาของตนเอง และประเมินความพร้อมของชาวบ้านในการสละแรงงาน

- 4. การวัดผลการพัฒนาที่ชาวบ้านได้อะไร** โดยดูจากผลการพัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละมิติ ที่ทำให้ผลผลิต ของชาวบ้านเพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในแปลงสาธิต 75 ไร่

01 ฐานการบริหารจัดการน้ำ

การเรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ การกักเก็บน้ำโดยใช้อ่างพวงขอยซีเมนต์ (Soil Cement) และอ่างพวงพลาสติก การปล่อยลงไปที่แปลงเกษตรด้วยระบบกัลกน้ำ การพัฒนาระบบน้ำใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการประชุมและชาวบ้านต้องสละแรงงงานทำงาน บูรณาการร่วมกับหน่วยงานราชการ ท้องที่ ท้องถิ่น โดยที่โครงการฯ สนับสนุนอุปกรณ์ในการดำเนินการปัจจุบันมีอ่างพวงสันเขา 60 บ่อและฝายอนุรักษ์จำนวนกว่า 400จุด

คำถามแลกเปลี่ยนของผู้เข้าอบรมกับวิทยากร

ถาม: ทำไมการขุดอ่างพวงขอยซีเมนต์ถึงไม่ใช้หินใช้ทราย?

ตอบ: 1.เพื่อลดต้นทุน 2. เพื่อให้ง่ายต่อการขนส่ง

ถาม: อ่างพวงสันเขาที่เป็นชนิดขอยซีเมนต์ มีอายุการใช้งานกี่ปี ?

ตอบ: สามารถใช้งานได้ตลอด แต่ถ้าเป็นชนิดพลาสติก จะมีอายุการใช้งานประมาณ 20-25 ปี

ถาม: ค่าน้ำที่เก็บจากชาวบ้านเท่ากันทุกหมู่บ้านหรือไม่?

ตอบ: ไม่เท่ากัน แล้วแต่จะตกลงในมติประชาคม แต่มีต้นน้ำที่แตกต่างกันไปตามสภาพภูมิศาสตร์

ถาม : อ่างพวงสันเขาสามารถเลี้ยงปลาได้หรือไม่ ?

ตอบ : สามารถเลี้ยงได้ แต่ในกรณีของอ่างพวงพลาสติก ควรเลี้ยงปลาจำพวกมีหนามแหลม เช่น ปลาดุก เป็นต้น

02 ฐานความมั่นคงทางอาหาร

การเพิ่มผลผลิตข้าวสายพันธุ์อิด ด้วยการใส่สารชีวภัณฑ์ร่วมกับปุ๋ยหมัก ที่จากเดิมได้ผลผลิตข้าวที่ 600 กิโลกรัม/ไร่ ปัจจุบัน 1,000-1,300 กิโลกรัม/ไร่ มีเป้าหมายเพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับชุมชนจากการผลิตข้าวปลอดภัยที่มีคุณภาพ รวมถึงมีการรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตข้าว และการจัดตั้งโรงสีภายในชุมชน เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้ผลิตลดรายจ่ายให้แก่ผู้บริโภคและส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่ทำการปลูกพืชหลังนา เช่น พักทองญี่ปุ่น ข้าวโพดหวาน มันฝรั่ง เป็นต้น เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้หลังจากฤดูท่นา ปัจจุบันได้ส่งเสริมการปลูกพืชทางเลือกใหม่ เช่น เผือกหอม เก๊กฮวย เกรปฟรุสเบอร์รี่ เป็นต้น

คำถามแลกเปลี่ยนของผู้เข้าอบรมกับวิทยากร

ถาม : สารชีวภัณฑ์ไตรโคเดอร์ม่ามีอัตราการผสมน้ำก่อนนำไปใช้เท่าใด ?

ตอบ : สารชีวภัณฑ์ไตรโคเดอร์ม่า 1 ก้อน ต่อน้ำ 200 ลิตร

ถาม : หัวเชื้อสารชีวภัณฑ์นำมาจากที่ใด ?

ตอบ : ขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเกษตรตำบลหรืออำเภอทุกอำเภอ และศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช จังหวัดเชียงใหม่

ถาม: ฤงเพาะสารชีวภัณฑ์บรรจุถุงละกี่กิโลกรัม?

ตอบ: ฤงละ 3 ชีด หรือ 0.3 กิโลกรัม

ถาม : โรงสีชุมชนมีข้อดี ข้อเสียอย่างไรบ้าง ?

ตอบ : ข้อดีคือต้นทุนการการสีต่ำ ทำให้สามารถขายให้กับลูกค้าได้ในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด แต่ข้อเสียคือคุณภาพการสียังไม่ดีมากพอ

03 ฐานการพัฒนาพื้นที่แบบองค์รวม

การเรียนรู้การปลูกไม้ผลระยะยาว เช่น เงาะ ทุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ อะโวคาโด ฯลฯ โดยไล่ระดับตามความต้องการน้ำของพืช และความสูงของพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของชาวบ้านและสร้างรายได้เป็นการจัดการแบบองค์รวม แบ่งพื้นที่เป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย เนินเขา ที่ดอน และที่นา นอกจากนี้ พัฒนาต่อยอดไม้ผลเดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้ เพื่อการส่งออก CP และโครงการหลวงดอยคำ เป็นแหล่งตลาดรับซื้อผลผลิต รวมถึงการส่งเสริมปลูกกาแฟโรบัสต้า ผลผลิตมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ฤดูกาลปลูก ปี 2563 ประมาณ 29-30 ตัน จากสมาชิก 113 คน

คำถามแลกเปลี่ยนของผู้เข้าอบรมกับวิทยากร

ถาม : การผสมเกสรไม้ผลเพื่อเพิ่มผลผลิต เช่น มะม่วง มีวิธีการอย่างไร

ตอบ : ในพื้นที่โครงการส่งเสริมให้ปลูกมะม่วงพันธุ์มหาชนกผสมมะม่วงพันธุ์น้ำดอกไม้ เนื่องจากเกสรของมะม่วงพันธุ์มหาชนกจะแข็งแรงกว่า

ถาม : กรณีผลมะม่วงร่วงเป็นจำนวนมาก มีวิธีการแก้ไขอย่างไร

ตอบ : ถ้าต้นเริ่มมีดอกต้องมีการให้น้ำได้ต้นอย่างสม่ำเสมอ ส่วนปุ๋ยจะให้ตอนมะม่วงเริ่มออกผล

ถาม : ใช้กระดาษหนังสือพิมพ์หามะม่วงได้หรือไม่?

ตอบ : ไม่นิยมใช้เนื่องจากถ้าเมื่อโดนฝนกระดาษหนังสือพิมพ์จะเปื่อย ผิวมะม่วงไม่สวย ไม่ได้มาตรฐาน

ถาม : การปลูกมะนาวในบ่อซีเมนต์และการปลูกในแปลงโดยตรง แบบไหนได้ผลผลิตมากกว่า ?

ตอบ : ปลูกในบ่อซีเมนต์จะได้ผลผลิตมากกว่า เพราะสามารถควบคุมการออกดอก การให้ปุ๋ย และการดูแลง่ายกว่า

04 ฐานวิถีชีวิตเกษตรพอเพียง

พื้นที่ของแปลงสาธิต 75 ไร่ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ 1) ที่อยู่อาศัย 2) การปลูกพืชท้องถิ่น ผักสวนครัว ไม้ผล รวมกับโรงเพาะสารชีวภัณฑ์ การผลิตน้ำส้มควันไม้ 3) การเลี้ยงปลา และ 4) การเลี้ยงปศุสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงเป็ด (สายพันธุ์บาบริ อีเหลียง และกากีแคมเบล) การเลี้ยงไก่ (สายพันธุ์ไก่ดำภูพาน และไก่พันธุ์พื้นเมือง) การเลี้ยงหมู และการเลี้ยงวัว โดยทางโครงการเริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าต้องการเลี้ยงสัตว์ประเภทใด พร้อมทั้งการจัดตั้งกองทุนด้านปศุสัตว์ และการถ่ายทอดความรู้ให้กับชาวบ้านสามารถพึ่งพาตัวเองได้ เช่น การทำอาหารสัตว์ลดต้นทุน การป้องกันโรคระบาด เบื้องต้น การสอนให้ชาวบ้านทำวัคซีนเองเป็น เพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์ในพื้นที่ เป็นต้น รวมถึงการจัดตั้งกองทุนต่างๆ เช่น กองทุนปศุสัตว์ กองทุนยาและวัคซีน และโครงการเยาวชนเลี้ยงไก่ เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงไก่และให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

คำถามแลกเปลี่ยนของผู้เข้าอบรมกับวิทยากร

ถาม : ใช้ไม้ค้ำในการเผาถ่านได้หรือไม่?

ตอบ : แนะนำเป็นไม้ที่มีความชื้นประมาณ 70% ถ้าดิบเกินไปจะใช้เวลานานมาในการเผา

ถาม : หนุ้มันท์ นำไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง?

ตอบ : ส่วนใหญ่นำไปราดโคนเสาป้องกันปลวกและมด ไม่ใช้ในการเกษตร

ถาม : น้ำส้มควันไม้ใช้กับพืชทุกชนิดได้หรือไม่?

ตอบ : ใช้กับพืชได้ทุกชนิด แต่ต้องคำนึงถึงอายุพืชและปริมาณในการใช้น้ำส้มควันไม้ให้เหมาะสม

ถาม : การเผาถ่าน 1 ครั้ง ได้น้ำส้มควันไม้ประมาณกี่ลิตร

ตอบ : ประมาณ 22-34 ลิตร แล้วแต่ชนิดไม้ และการหล่อเย็น

การแลกเปลี่ยนภาคราชการกับการดำเนินการ โครงการร้อยใจรักษ์

นายดวงแก้ว ยานทา ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามเหนือ
และ นายสุรรัตน์ สุจาศิริวงศ์ ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามใต้

ได้เกริ่นนำโครงการร้อยใจรักษ์ และได้บรรยายถึง
ความเป็นมาเหตุผลที่เข้าร่วมการดำเนินโครงการ ดังนี้

ก่อนมีโครงการฯ มาในพื้นที่ในชุมชนมีปัญหากลุ่มผู้
มีอิทธิพล และยาเสพติด อยู่ในระดับรุนแรงทำให้คนในชุมชน
เกิดความเดือดร้อนในการใช้ชีวิตมาก หลังจากโครงการเข้า
มาดำเนินการมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาเป็นจำนวนมากทั้ง
ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาร่วมเป็น
จำนวนมากและได้จัดประชุมเพื่อหาความร่วมมือในการ
ดำเนินการ ซึ่งมีชาวบ้านเข้าร่วมมากกว่า ร้อยละ 80 และที่
ประชุมเห็นด้วยที่จะเข้าร่วมโครงการร้อยใจรักษ์ทั้งหมด

ในการดำเนินการช่วงแรกมีบ้านห้วยसान หมู่ที่ 10
เข้าร่วมโครงการต่อมามีการดำเนินการต่ออีก 3 หมู่บ้าน และ
เข้าร่วมการพัฒนาโครงการเป็นต้นแบบการพัฒนาร่วมกัน
ในช่วงขั้นแรกของการดำเนินการคือศึกษาพื้นที่ สสำรวจข้อมูล
เศรษฐกิจสังคมหลังจากนั้นได้รวบรวมข้อมูล แล้วคืนข้อมูล
ให้แก่ชุมชน ได้จัดกระบวนการในการค้นหาปัญหาที่ต้องการ
ให้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

โดยการประชุมซึ่งในเวทีการประชุมได้มีหลาย
หน่วยงานเข้าร่วมรับฟัง และได้เสนอแนะแนวทางในการ
แก้ไขปัญหา จากการจัดเวทีประชุมทำให้ได้แนวทางในการ
แก้ไข ดังนี้ ปัญหาความเป็นอยู่ ปัญหาอาชีพ และปัญหา
สุขภาพ หลังจากรับทราบปัญหาแล้วหน่วยงานปกครอง
ท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการประชุมจัดทำ
กฎระเบียบหมู่บ้านเพื่อการบังคับใช้ในหมู่บ้าน ให้สำเร็จ
โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ดูแลกันเอง

การดำเนินโครงการอาสาทำดี มีกระบวนการ
มีเงื่อนไข ผู้เข้าร่วมการบำบัดต้องเลิกยา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ
ยาเสพติด เช่น ยาบ้า ไอซ์ ผีน เป็นต้น โดยมีหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินการบำบัดและฟื้นฟู ในระหว่างการเข้า

รับการบำบัด จะมีการตรวจปัสสาวะเป็นระยะ กรณียาบ้า ใช้
วิธีการหักดิบ แต่กรณีของฝิ่น จะใช้น้ำยาเมทาโดนเข้ามาช่วย
ระหว่างการบำบัด โดยผู้ที่เข้าร่วมโครงการอาสาทำดี จะต้อง
ทำงานในโครงการโดยได้รับเงินค่าจ้างวันละ บาท แต่มี 300
เงื่อนไขจะต้องตรวจไม่พบ ระยะต่อมาได้ดำเนินการใน
พื้นที่ คือ โครงการล้างบ้าน ล้างใจ โดยนำกองกำลังทหาร
อสที่เกี่ยวข้อง เข้าตรวจค้นทุกหมู่บ้าน ทุก .และ จนท .ตชด .
หลังคาเรือน เพื่อกำจัดและปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง

คำถามจากผู้เข้าร่วมการแลกเปลี่ยน

ถาม : นำน้ำจากแหล่งใดมาใช้ในการเกษตรของบ้านเมือง
งามใต้ และบ้านเมืองงามเหนือ ?

ตอบ : (นายสุรรัตน์) จากลำห้วยน้ำงาม ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลัก
ของบริเวณนี้ และมีการทำฝายชะลอน้ำ

ถาม : หน้าแล้งแก้ไขปัญหการปลูกพืช กรณีน้ำน้อย
อย่างไร ?

ตอบ : (นายสุรรัตน์) ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย
เช่น พัก พักทอง เป็นต้น

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์

กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

นางรัชณี : เป็นชาวบ้านห้วยสำนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการค้าและเสพ แต่เป็นผู้ใช้เงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด ไม่เคยทำงานหาเงินเอง มีญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงให้เงินใช้ตลอด ใช้ชีวิตสุขสบาย เมื่อผู้มีอิทธิพลถูกจับตัวไปและโครงการร้อยใจรักษ์เข้ามา เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น หมู่บ้านเปลี่ยนแปลง ในทางที่ดีขึ้น ตอนนี้ทำงานเป็นลูกจ้างโครงการรายวัน ก็ใช้เงินประหยัด แต่ก็ภูมิใจที่หาเงินมาเลี้ยงครอบครัวได้ด้วยตนเอง

นายส่องแสง : สาเหตุที่ติดยาเริ่มจากเสพตามพ่อ เคยถูกจับติดคุก เดือน 6 ปี ข้อหาครอบครองยาบ้าเคยคิดฆ่าตัวตายเพราะความกดดันจากพี่น้อง ได้กินยาฆ่าแมลงแต่รอดมาได้ เมื่อโครงการเข้ามาจึงสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จุดเปลี่ยนที่อยากจะทำจริงเพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากจะทำความดี ตอนนี้เข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างโครงการ ฯ ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

นายมานิตย์ : เป็นคนจังหวัดสุพรรณบุรี มาได้ภรรยาหมู่บ้านยะผา สาเหตุที่เสพยา เนื่องจากเครียดกับปัญหาชีวิต รุมเร้า เข้าร่วมโครงการครั้งแรก โดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งตนสนใจเข้าอาสาสมัครบำบัด หลังจากเสร็จสิ้นการบำบัดคนในชุมชนให้การต้อนรับอย่างดีมาก วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จและเก็บเงิน เพื่ออนาคตของลูก

นายสมบุญ : ติดยาเพราะคบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มถ้าไม่เสพด้วย เริ่มเสพมาตั้งแต่อายุ เสพ 13 ภูเขา ผงขาว เคยบำบัดหลายครั้งแต่ก็กลับทำเหมือนเดิม เพราะสภาพแวดล้อมรอบข้างเหมือนเดิม การเข้าร่วมโครงการอาสาทำดีมีพี่ๆ ทหารเป็นผู้ดูแลที่ดี และมีหมอดูแลที่ดี พี่ เพื่อนรอบข้างให้กำลังใจ ปัจจุบันครอบครัวให้อภัย คนรอบข้างให้กำลังใจ และให้โอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

คำถามจากผู้เข้าร่วมการแลกเปลี่ยนกับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ถาม : สาเหตุที่ติดยามาตั้งแต่อายุน้อย และพ่อ และแม่ เป็นทั้งผู้ค้า และผู้เสพใช่หรือไม่ ?

ตอบ : (นายส่องแสง) ติดยามาตั้งแต่อายุน้อย เพราะเสพยากับพ่อและแม่ พ่อกับแม่เป็นผู้ค้าและผู้เสพแต่ไม่ใช่รายใหญ่

ถาม : หลังจากเลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดแล้วมีความรู้สึกอย่างไร ?

ตอบ : (นางรัชณี) มีความภาคภูมิใจและต้องเปลี่ยนแปลงการใช้ชีวิตอย่างมาก เพราะเราเคยมีชีวิตที่สุขสบายจากเงิน ค้ายามาก่อน แต่ปัจจุบันนี้ภูมิใจเพราะเป็นเงินที่หาได้บริสุทธิ์ มีอาชีพ มีงานทำ

ถาม : หลังจากเลิกค้ายาแล้ว พ่อค้าจากประเทศเพื่อนบ้านยังติดต่อมาหรือไม่ ?

ตอบ : (นางรัชณี) ไม่มีการติดต่อกันแล้ว เพราะเบอร์โทรศัพท์ที่ใช้ติดต่อ เราใช้ครั้งเดียวแล้วไม่ใช้อีก

สรุปกิจกรรมและมอบการบ้าน

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาศาสน์ส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ ได้นำกล่าวสรุปกิจกรรมการอบรม ในครั้งนี้ว่า สิ่งที่ได้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ การเรียนรู้ประสบการณ์งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งสิ่งที่สำคัญ คือ การพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่าหากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็ไม่สามารถพัฒนาได้ ดังนั้น การดำเนินงานของโครงการร้อยใจรักจึงเน้นการพัฒนาพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การระเบิดจากข้างใน ด้วยการให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมไปถึงการให้โอกาสคนที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายได้มีโอกาสกลับตัวมาเป็นคนดี หันมาประกอบอาชีพที่สุจริต ด้วยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ โดยการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ชุมชนก็จะสามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง และเมื่อชุมชนอยู่ได้ด้วยตนเองโดยที่ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย ปัญหาเสพติดก็จะค่อยลดหายไป ทั้งนี้ได้มอบการบ้านสำหรับผู้เข้าอบรม 2 ข้อ คือ

- 1) ให้คัดเลือกผู้เข้าอบรมที่มาในรุ่นนี้ให้เหลือ 20 คน เพื่อมาฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 3 วัน 2 คืน
- 2) ผู้เข้าอบรมกลับไปปรึกษาหารือเพื่อเสนอโครงการ แก้ไขปัญหาความต้องการของหมู่บ้านชุมชน

โดยมีหลักเกณฑ์ คือ

1. เป็นโครงการที่ต้องแก้ไขปัญหามหาชนของหมู่บ้าน โดย ผ่านการเห็นชอบจากประชาคมหมู่บ้าน
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านแรงงาน อาหาร ระหว่างปฏิบัติงาน หรือการมีส่วนร่วมอื่นๆ
3. สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ จะมีงบประมาณสมทบให้กับโครงการบางส่วน โดยงบประมาณหลักจะต้องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สิ่งที่ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ กระบวนการที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การเรียนรู้ประสบการณ์งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ การพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่า หากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็ไม่สามารถพัฒนาได้

ท่านกลับไปแล้วขอให้ทบทวนขั้นตอน **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** ซึ่งหลักสูตรนี้ได้เรียนรู้แค่เข้าใจ ต่อไปจะเป็นกระบวนการเข้าถึง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรที่สอง ท่านต้องกลับไปดูข้อมูลในพื้นที่และมาฝึกปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การเสนอโครงการต่อไป

ปัญหาที่ต้องการแก้ไขเร่งด่วนในพื้นที่

ของเทศบาลตำบลแม่ริม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนของหมู่บ้านในเทศบาลตำบลแม่ริม ได้นำเสนอปัญหาเร่งด่วนและการนำไปประยุกต์ใช้ตามแนวพระราชดำริ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

หมู่ที่ 1 ตำบลริมใต้ (ชุมชนหมื่นถ้อย, ชุมชนน้ำงาม, ชุมชนช่วงเปา และชุมชนวันอรุณนิवास) ต้องการส่งเสริมการปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน

หมู่ที่ 2 ตำบลริมใต้ ชุมชนดวงดี ต้องการส่งเสริมการปลูกพืชผักสวนครัว

หมู่ที่ 3 ตำบลริมใต้ ชุมชนขอนแก่น ต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ในแต่ละครัวเรือน แต่มีพื้นที่จำกัดจึงส่งเสริมครัวเรือนละประมาณ 4-5 ตัว เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน

หมู่ที่ 4 ตำบลริมใต้ ชุมชนต้นแก้ว ต้องการส่งเสริมการปลูกพืชผักสวนครัว และพัฒนาระบบน้ำประปา

หมู่ที่ 5 ตำบลริมใต้ ชุมชนท่าวัง ต้องการสนับสนุนและส่งเสริมการปลูกข้าวนาและลำไย ด้วยสารชีวภัณฑ์และปุ๋ยหมัก เพื่อเป็นการส่งเสริมเกษตรปลอดภัยให้กับคนในชุมชน

หมู่ที่ 6 ตำบลริมใต้ ชุมชนห้วยใจ ต้องการส่งเสริมการปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน

หมู่ที่ 7 ตำบลริมใต้ ชุมชนทุ่งหัวช้าง ต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ดำภูพาน เพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับชาวบ้าน และการสนับสนุนการทำอาหารลดต้นทุน

หมู่ที่ 8 ตำบลริมใต้ ชุมชนทรายมูล ต้องการทำฝายชะลอน้ำ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ในหน้าแล้ง และเพื่อเป็นแหล่งน้ำในการทำเกษตรของเกษตรกรในชุมชน โดยฝายจะมีความกว้างประมาณ 8 เมตร แต่ยังไม่มียงบประมาณสนับสนุน

หมู่ที่ 1 และ หมู่ 2 (บางส่วน) ตำบลแม่สา ชุมชนศรีบุญเรือง - ไม่มีข้อเสนอ -

สิ่งที่ได้เรียนรู้ และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่

สิ่งที่ได้เรียนรู้

- การปลูกพืชแบบผสมผสาน
- การทำอาหารหมักลดต้นทุนโดยใช้หยวกกล้วยสับปลูกหญ้าเนเปียวหวานอิสราเอล
- การสร้างเตาเผาถ่าน และการทำน้ำส้มควันไม้ที่ได้จากการถ่าน
- การจัดตั้งกองทุนพันธุ์สัตว์ กองทุนยาวัคซีน
- การจัดตั้งอาสาสมัครสัตว์ กองทุนสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ สำหรับคนยากจนในการสร้างโรงเรือน
- การสร้างโรงเรือนเลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ และการคัดเลือกสายพันธุ์ที่ดีให้เหมาะกับสภาพพื้นที่
- การสำรวจแหล่งน้ำในช่วงฤดูแล้งเพื่อให้ทราบว่าจะมีน้ำใช้เพียงพอตลอดปี
- การจัดตั้งกลุ่มคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำ เพื่อดูแลรักษาและความคุ้มค่าการใช้น้ำของหมู่บ้าน
- การติดตั้งมิเตอร์เพื่อควบคุมการใช้น้ำและเก็บเงินค่าใช้น้ำ เพื่อนำเงินเข้ากองทุนไว้สำหรับซ่อมบำรุง
- เทคนิค วิธีการ และข้อดีข้อเสียของการสร้างอ่างพวงสันเขา 2 แบบ คือ อ่างพวงสันเขาแบบพลาสติกและซอยซีเมนต์
- วิธีการใช้ระบบกักน้ำเพื่อลดต้นทุนในการนำน้ำไปใช้ในพื้นที่การเกษตร
- การรวมกลุ่มการผลิตข้าวปลอดภัย
- การลดการใช้สารเคมีในนาข้าวโดยใช้สารชีวภัณฑ์
- การทำปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์ (ขี้วัว)
- การพัฒนาพื้นที่แบบองค์รวม
- การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ ทำแนวกันไฟป่าและมาตรการดูแล
- การใช้ประโยชน์ไม้ไผ่จากป่าใช้สอย
- การปลูกไม้ผลเศรษฐกิจแบบผสมผสานในพื้นที่เนินเขา
- การปลูกพืชระยะกลางบนพื้นที่ดอน เช่น มะพร้าว น้ำหอม กล้วย ลิ้นจี่ และเสาวรส
- การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อต่อรองราคาพ่อค้าคนกลาง
- การควบคุมใช้สารเคมีอย่างถูกวิธี
- การเปลี่ยนแปลงยอดมะม่วง

การประยุกต์ใช้

- ❖ วิธีการจัดการพื้นที่เพาะปลูกแบบขั้นบันได
- ❖ การปลูกพืชผสมผสานให้เหมาะกับสภาพพื้นที่
- ❖ การจัดตั้งอาสาสมัครสัตว์
- ❖ การขยายพันธุ์พืชหญ้าเนเปียวหวานอิสราเอล
- ❖ เพื่อลดต้นทุนการผลิตในครัวเรือน
- ❖ ระบบกักน้ำไปใช้ในพื้นที่การเกษตร
- ❖ การประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อหาปัญหาที่แท้จริง
- ❖ การติดตั้งมิเตอร์น้ำเพื่อควบคุมการใช้น้ำ
- ❖ การหาพื้นที่ในการสร้างอ่างพวงสันเขาสำหรับพักน้ำ
- ❖ การทำปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์ (ขี้วัว) ใช้ในชุมชน
- ❖ การปรับเปลี่ยนวิธีการทำนาโดยปลูกพืชหลังฤดูการทำนา

การประเมินความพึงพอใจ รุ่นที่ 77/63 ทต.แม่มริม อ.แม่มริม จ.เชียงใหม่

ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
1. เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	95.00	5.00	-	-
2. ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	83.33	16.67	-	-
3. ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	0.00	18.33	1.67	-
4. การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	85.00	15.00	-	-
5. วิทยากรมีความรู้	88.33	11.67	-	-
6. สถานที่อบรม	86.67	13.33	-	-
7. สถานที่พัก	83.33	15.00	1.67	-
8. อาหารและเครื่องดื่ม	88.33	11.67	-	-

ผู้ร่วมอบรมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้มากที่สุด	จำนวน (คน)
1. วิถีชีวิต เกษตรพอเพียง	18
2. หลักการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน	16
3. ความมั่นคงทางอาหาร พืชระยะสั้น	12
ความรู้จากการอบรมที่ผู้เข้าร่วมอบรมสามารถนำไปปรับใช้ในชุมชนหรือพื้นที่ที่ทำงานอยู่ได้มากที่สุด	จำนวน (คน)
1. หลักการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน	20
2. วิถีชีวิต เกษตรพอเพียง	17
3. ความมั่นคงทางอาหาร พืชระยะสั้น	13
สิ่งที่ผู้เข้าร่วมอบรมอยากเรียนรู้อะไรในหลักสูตรที่ 2	ร้อยละ
1. แนวคิด หลักการ กระบวนการทำงาน ตามศาสตร์พระราชา	17.21
2. การส่งเสริมอาชีพ	15.57
3. การทำปุ๋ยหมัก ยาฆ่าแมลง และสารชีวภัณฑ์	13.11

****ข้อเสนอแนะ****

1. ควรมีเอกสารเกี่ยวกับเนื้อหาในการอบรมแจกให้กับผู้เข้าอบรม
2. ควรเพิ่มระยะเวลาการอบรมให้มากขึ้น
3. ควรปรับปรุงเรื่องห้องน้ำ (เรื่องความสะอาด)